

УДК 378.1:7(091)(477.85/.87) «18/19/20»

Юрчишин **Галина**

заслужений архітектор
України,
кандидат архітектури,
доцент,
директор КІПДМ ЛНАМ

Сучасний стан та концептуальні завдання Косівської мистецької школи

Анотація. У статті здійснено аналіз діяльності Косівської мистецької школи на сучасному етапі. Визначено орієнтири перспективного розвитку закладу, окреслено завдання кафедр з удосконалення наукової та творчої складової, що спрямовані на співпрацю з мистецькими осередками та майстрами регіону.

Ключові слова. Косівська мистецька школа, художня освіта, майстер, традиція, народне мистецтво.

Косівська мистецька школа — це провідний регіональний кращий навчальний заклад із 135-річною історією та глибокими традиціями. Щороку її поповнюють молоді самобутні митці-педагоги з новими творчими планами, свіжим новаторським мисленням, що покликані збагатити та примножити традицію народного мистецтва. Лише творче, вдумливе переосмислення традиції, уміння узагальнювати набутий досвід і його інтерпретація, грамотне застосування знань з художніх і допоміжних дисциплін, помножені на авторську експресію, створюють умови формування професійного художника. Саме така концепція навчання покладена в основу діяльності Косівської мистецької школи сьогодні.

Стратегічним завданням Косівського інституту є виховання творчої особистості та розвиток кращих традицій народного мистецтва Гуцульщини й інших регіонів України. Тому зусилля науково-педагогічного колективу спрямовані на утвердження інституту в цьому високому статусі. Отримання ліцензії МОНУ на підготовку магістрів саме в рік 135-літнього ювілею є знаковою подією, що робить нам честь і повинно спонукати до наступних

наукових і творчих звершень як студентів, так і педагогів. Ще одним вагомим досягненням цього року стало отримання ліцензії на розширення освітньої діяльності для підготовки бакалаврів спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності». До методичної та організаційної роботи було залучено чимало фахівців із числа професорсько-викладацького складу, котрі допомогли у формуванні контенту навчальних програм. Насамперед слід відзначити висококваліфіковану роботу з підготовки ліцензійних справ заступника директора інституту з навчальної роботи Дутки В.В., завідувачів кафедр та підрозділів, навчальної частини, відділу кадрів. Щиро вдячні ректорові ЛНАМ, проф. Одрехівському В.В., та членам Вченої ради академії, які одногосло підтримали рішення Косівського інституту. Однак отримати ліцензії — це лише півсправи. Необхідно прикласти зусилля для того, щоб нам повірили діти, ми наповнили групи грамотними студентами та гідно підготували висококваліфікованих фахівців.

Упродовж всього періоду свого існування наша школа веде велику просвітницьку та організаційну роботу для популяризації і згуртування мистецької спільноти регіону довкола великої мети — збереження та розвитку етнічного мистецтва, розробки його стратегії на майбутнє. Важливою складовою цього процесу є творча та виставкова діяльність, яка отримала поживлення і нові форми від часу презентації першої виставки творчих робіт у холі інституту нашого корифея Анатолія Калитка. Викладачі, студенти та навіть колеги зі Львівської академії також змогли показати широкому загалу свій творчий доробок. Це виставки робіт Володимира Одрехівського, Роксолани Шафран, Іванни Парипи, Василя Дутки, Сергія Гнатчука, Оксани та Олега Кондратюків, Григорія Солтиса, Василя Бойчука, Мирослава Радиша та ін, а також викладачів та студентів кафедри сакрального мистецтва ЛНАМ на чолі із професором Василиком Р.Я, комплексні виставки викладачів нашого закладу. І, звичайно, з особливою теплотою проходять виставки студентів. Активізація цієї роботи засвідчує творчу атмосферу, яка панує в колективі.

Широкого резонансу та визнання в мистецьких колах набули виставки курсових та дипломних робіт студентів Косівського училища й інституту у виставковій залі ЛНАМ у квітні 2016 року та в Музеї народної архітектури та побуту «Шевченківський гай»

з нагоди 70-річчя ЛНАМ (жовтень 2016 року), у Ратуші міста Івано-Франківськ та на Міжнародному фестивалі «Карпатський простір» у виставковій залі НО Спілки художників України (виставка «Гомін Карпат», 5-7 травня 2017 року). Розширено форми науково-творчого процесу та задіяно для цього максимальну аудиторію викладачів і студентів, організовано науково-практичну конференцію спільно з Полтавським університетом ім.Кондратюка, де експонувалася виставка дипломних проектів. Заклад представляли молоді викладачі — Кіщук Н.М. та Барановський І.В. Налагоджено тісну співпрацю з народними майстрами, громадськими та професійними спілками з метою популяризації українського народного мистецтва й вирішення мистецьких проблем. Зокрема, спільно з Регіональним центром народного мистецтва «Гуцульська гражда» (керівник Лосюк Василь Петрович) проведено науково-практичну конференцію з участю народних майстрів і науковців з Івано-Франківська та Львова. Наша мистецька школа є співорганізатором низки заходів мистецького спрямування, які відбуваються як у регіоні, так і в Україні.

Вагомою подією для закладу стала виставка курсових та дипломних робіт студентів Косівської мистецької школи у стінах Міністерства освіти і науки України, у залах Національної Академії мистецтв України та Верховній Раді України (7-9 червня 2017 року). Ми представили школу, що має тверді традиції та сучасне професійне трактування народного мистецтва, своє неповторне обличчя й високопрофесійну фахову підготовку.

Щороку, у травні, в інституті проводиться Міжнародний конкурс молодих модельєрів «Водограй», метою якого є підтримка напряму моди, в основі якого лежать традиції народного мистецтва.

Будь-яка школа — це не просто будівля чи обладнання, це, передусім, середовище, яке формують люди — особистості з величезним потенціалом знань та творчих задумів, котрі готові їх передавати учням, послідовникам. Постійна зміна методики викладання, якої вимагає час, не має права змінювати загальних напрямів та орієнтирів навчання, закладених майстрами народної творчості та митцями-педагогами протягом століть.

Тому сьогодні перед навчальним закладом стоять складні завдання, які крок за кроком успішно вирішуються. Так, у сфері

освітнього процесу розпочато роботу над розробкою низки важливих концептуальних завдань для розвитку Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ, а саме:

- проаналізовано та адаптовано всі навчальні програми відповідно до вимог МОНУ з урахуванням специфіки навчального закладу з метою підвищення фахового рівня випускників закладу;
- синхронізовано та поглиблено науково-творчі контакти із ЛНАМ та іншими навчальними закладами з можливістю обміну студентами для навчання та проведення практик, стажування (укладена угода про співпрацю із Краківською академією Ігнатіанум; 2016 року Дутка В.Я. разом із студентами проходили практику в Краківській академії мистецтв.

На запрошення Консула України у Франції група викладачів представляла наш заклад на фестивалі «Писанка», який організувало українсько-французьке товариство. Директор департаменту культури консульства України Наталя Кочубей запросила наших студентів провести дефіле моделей одягу Косівської мистецької школи восени цього року в Парижі.

Налагоджено навчально-методичні міжвузівські зв'язки між кафедрами, окремими підрозділами й викладачами з метою проведення курсів підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних кадрів для сприяння розвитку наукового потенціалу нашого інституту в аспірантурі та докторантурі. Крім того, Річард Горбань та Микола Близнюк завершують роботу над докторськими дисертаціями; отримали дипломи доцентів заслужені художники України Бзунько С.В. та Калитко А.М., кандидати наук Костюк В.В. та Горбань Р.А.; захистили дисертації на звання кандидата мистецтвознавства Білий В.Д. та Нісевич С.І.

Цього року створено робочі групи при МОН України з метою вироблення спільної позиції у відстоюванні інтересів вищих мистецьких закладів України.

Укладено угоди з керамічною фабрикою у Львівській області, меблевою фабрикою у Польщі (підприємство «Яірам») та Коломийським училищем.

Покращено роботу сайту інституту, де постійно оновлюються матеріали про діяльність училища та інституту. З метою посилення інформаційного рівня здійснено доступ до грандових програм та організації співпраці з провідними іноземними мистецькими

закладами й громадськими організаціями. Зокрема, у стінах інституту Катерина Кравчук неодноразово проводила круглі столи на тему: «Культура та креативність».

Активізовано профорієнтаційну роботу. Так, День відкритих дверей цього року зібрав переповнений зал учителів та учнів загальноосвітніх шкіл і училищ. Вони мали можливість не лише спілкуватися з викладачами та студентами, а й відчутти атмосферу мистецької школи та власноруч попрацювати в майстернях.

На базі Косівського училища проводились конкурси професійної майстерності серед учнів шкРис. Студенти Косівського інституту взяли участь у конкурсі з рисунка в коледжі ім. І.Труша, у Львові (28.11.2015р.). Кафедра образотворчого мистецтва двічі організувала виставку «Косів осінній» (1.12.2015р., 23.11.2016р.). Проведено I тур Всеукраїнської олімпіади з живопису (16 лютого 2016 р.).

25-27 квітня 2016р. у Полтаві відбувся II етап Всеукраїнської олімпіади з живопису, у якому взяли участь 13 студентів нашого навчального закладу.

Студенти відділу МДЖ — учасники Всеукраїнського конкурсу «Срібний мольберт» Закарпатської академії мистецтв (м. Ужгород, 18-22.10.2016р.).

Розроблені заходи з організації роботи науково-методичної комісії, яка вже переглянула структуру навчальних планів та програм відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту». Зокрема, на кафедрі дизайну завершено роботу над навчальними посібниками «Перспектива» В.І. Малиновського; «Проектна графіка» Бович-Углер Л.Ю.; «Проектування меблів» Ділети Б.М., Юрчишин Г.М. Підготовлено до друку 38 програм нормативної навчальної дисципліни. На кафедрі декоративно-прикладного мистецтва 9 лютого 2017 року відбулася презентація підручника Йосипа та Дмитра Приймаків «Історія відділу художньої обробки дерева»; Гринюк М.М. у співавторстві з Оленою Скаченко опублікувала I видання монографії «Феномен косівської кераміки» (2016); Вах І.С. та Дутка В.В. завершують роботу над навчальним посібником «Проектування програмним забезпеченням Marvelovs у ДПМ». Групою авторів у складі Ваха І.С., Гордійчук О.З, Дутки В.В. підготовлено до друку навчальний посібник «Килимарство Косівщини». Галина Юрчишин є автором 4 навчальних посібників із грифом МОНУ, рекомендованих для вишів України.

Викладачі інституту та училища організували низку персональних виставок:

- Перегінець В.І. — у Косівському музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини;
- Калитко А.М. — у Косівському музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини;
- Солтис М.М. та Бойчук В.Ф. — у КІПДМ ЛНАМ;
- Приймак Д.Й. — родинна виставка «Скарби прадавні береже душа» у Коломийському музеї ;
- Дутка В.Я. — у Польщі, Франції;
- Юсипчук Р.Б. — у м. Івано-Франківськ.

Викладачі кафедри брали участь у колективних виставках:

- «Великодня» - у КМНМППТ;
- «Косів осінній» - виставка пленеру викладачів інституту 2015р.
- «Косів осінній» - у Косівському музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини 2016р;
- виставка творчих робіт викладачів та студентів у Львівському музеї народної архітектури та побуту (Шевченківський гай);
- виставка творчих робіт викладачів та студентів у Галичі (Давній Галич);
- виставка «Світ писанки» - м. Ужгород.

Проведено низку майстер-класів із гончарства в туристичному комплексі «Легенда Карпат» з метою залучення молоді до вивчення народного мистецтва краю (Макар Л.О.). Студенти інституту — постійні учасники та переможці фахових конкурсів.

Плідну роботу проводить викладач Бзунько С.В., керуючи виконанням проектів для внутрішнього облаштування інтер'єру церкви Святого Василя Великого в Косові та реалізації його в матеріалі. Приймак Й.Д. разом зі студентами оздобили інтер'єр Музею визвольного руху в м. Косів. Під керівництвом Стефурака С.Д. студенти-дипломники безкоштовно виконали в матеріалі ігрову площадку для дитячого садка м. Косова. Гарматюк Р.П. та група студентів відділу художнього металу Косівського училища виготовили, на замовлення міської ради, сучасну автобусну зупинку, що стала окрасою нашого міста.

Слід відзначити роботу працівників навчально-методичного кабінету та бібліотеки, які в постійному пошуку цікавих ідей і презентацій. Запрацював ще один зал нашого музею, де постійно

змінюються експозиції. Запроваджено цікаві наступні проекти: години інформації до ювілейних дат відомих майстрів нашого району, виставки, де представлено наявну у фонді літературу про конкретного митця. Зокрема, у навчально-методичному кабінеті відбулася година інформації на тему: «Славна династія гуцульських різьбярів Шкрібляків», присвячена 160-річчю Василя Шкрібляка; виставка творчих робіт родини Горбових з нагоди 115-річчя від дня народження Петра Горбового, де було організовано викладку літератури на тему «Родина майстрів декоративного ткацтва — Горбові». Налагоджена тісна співпраця та проведена низка заходів спільно з Коломийським та Косівським музеєм, де відбуваються виставки творчих і навчально-методичних робіт викладачів нашого закладу, окремі персональні виставки.

Завдання Косівської мистецької школи — переорієнтувати сучасну професійну мистецьку освіту на підготовку такого спеціаліста, який не лише на найвищому рівні виконує свої професійні функції, а й має розвинені особистісні якості, здатний до самостійної творчої діяльності.

Виховання молоді творчої особистості — складний та багатовекторний процес, який, у першу чергу, повинна вирішувати художня школа спільно з громадськими організаціями та сім'єю. Робіндранат Тагор зазначав: "Неможливо виростити повноцінну людину без виховання в ній почуття прекрасного"[1]. Власне, завдання мистецької освіти полягає в нарощенні якості навчального процесу та зростанні освітнього рівня, формуванні безперервної диференційованої освіти зі збільшенням кількості освітніх щаблів відповідно до загальних світових стандартів при збереженні та розвитку здобутків національної школи. У цій ланці регіональним мистецьким школам відведена важлива роль — вивчати українську культуру, мистецтво та архітектуру, які розвивають етнічні традиції народу. Мистецька освіта направлена на розвиток особистості, що, зокрема, ураховує специфіку конкретної професії, творчого методу, який становить синтез методів ученого, дизайнера, художника й організатора. Багатогранна роль архітектури та мистецтва в житті суспільства вимагає від фахівців володіння методами проектування, які нададуть можливість вирішувати складні проблеми організації соціальних процесів і громадських функцій в оптимальному просторовому середовищі. Сьогоднішній випускник повинен

мати розвинену просторову уяву і творче креативне мислення, давати відповіді на непередбачувані виклики суспільства, зберігаючи при цьому природно-екологічну систему держави. Розвиток науки і техніки в галузі архітектури та дизайну дозволяє реалізувати найсміливіші проекти, піднести інженерну думку та творчі задуми, що вимагають зміни організації проектування. Однак основоположним принципом формування регіональної мистецької школи є глибоке проникнення у традиції народного мистецтва, уміння їх розвивати та зберегти для наступних поколінь.

Чимала кількість таких молодих випускників заздалегідь готує себе до того, що в майбутньому, після отримання диплома, не працюватиме за фахом через низьку платню або недостатньо комфортні умови праці. Ще більша біда, коли молодий викладач мистецького профілю йде на викладацьку роботу без бажання служити студентам та мистецтву, адже лише творче самовіддане відношення дає добрі плоди. Постійне самовдосконалення та активна праця над собою дають можливість рости фахово й творчо.

Відомий психолог Л.С.Виготський сформулював положення про складні системні процеси, які формуються за життя людини, де зазначив, що неможливо вивчити людину, дослідити процес становлення особистості поза культурним середовищем, яке її готує [2, с.107-112]. У цьому контексті мистецьке середовище, що сформоване століттями в нашому закладі, має у своїй основі значний вплив народних та професійних художників, які заклали підвалини школи.

Надзвичайно важливо усвідомити проблему нівелювання національного, етнічного на порозі XXI століття, у період світової глобалізації, під час всеохоплюючого поклоніння ідеалам абстрактних субкультур, які не несуть у собі жодних ознак народного, відірвані від джерел, котрі віками живили мистецтво. Особливо така тенденція небезпечна на теренах тих регіонів, де історично сформовані осередки народних ремесел, які під впливом суспільно-політичних, виробничих, природних та інших чинників деградують, а інколи й зовсім зникають. Необхідно не лише зберегти їх, а й надати сучасного звучання, розвинути традицію крізь призму синтезуючої взаємодії культури та побуту етносу. Це загальнодержавне завдання міститься в основі діяльності

мистецьких шкіл, зокрема Косівської мистецької школи, яка є серцем Гуцульщини. А Гуцульщина, як відомо, — заповідний край мистецтва, що потребує не лише детального вивчення, а й збагачення через усвідомлення, сприйняття минулого.

У рік 135-річного ювілею Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв вписав нову яскраву сторінку у свою історію, де гармонійно об'єдналися національна, етнічна та сучасна європейська парадигми розвитку.

1. Ивбулис В.Я. Литературно-художественное творчество Рабиндраната Тагора: (проблема метода). — Рига: Знание, 198. — 389 с.

2. Мистецька школа в системі національної освіти України: Навчально-методичний посібник. — Львів: Видавництво «Брати Сиротинські ІК», 1999. — 204 с.

ANNOTATION

Halyna Yurchyshyn. Current Status and Conceptual Tasks of Kosiv Art School. In this article, the author provides insight into work of Kosiv Art School thus far. She delineates prospects for the institution and sets out the tasks for the departments to improve research and creative components, aimed at cooperation between art centers and artisans of the region.

Key words. Kosiv Art School, art education, artisan, tradition, folk art.

АННОТАЦИЯ

Галина Юрчышын. Современное состояние и концептуальные задачи Косовской школы искусств. В статье осуществлен анализ деятельности Косовской школы искусств на современном этапе. Определены ориентиры перспективного развития заведения, очерчены задачи кафедр по усовершенствованию научной и творческой составляющих, направленных на сотрудничество с художественными центрами и мастерами региона.

Ключевые слова. Косовская школа искусств, художественное образование, мастер, традиция, народное искусство.